

**Γνωρίζοντας
την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική
Κληρονομιά, οραματιζόμαστε
το μέλλον μας**

Της Αιμιλίας Λυμπεράκη – Besson ()*

Το 2018 κηρύχτηκε από την Ε.Ε. "Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς". Στόχος είναι η ανάδειξη της κοινωνικής και οικονομικής σημασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, παράλληλα με την αξιοποίησή της για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη δημιουργία ενός κόσμου ειρηνικού στη βάση της δημοκρατίας και της αλληλεγγύης, με διεύρυνση των δικαιωμάτων και της ανάπτυξης για όλους.

Η σημασία αυτής της πρωτοβουλίας περιγράφηκε συνοπτικά από τον Επίτροπο Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Νεολαίας και Αθλητισμού, κ. Tibor Navracsics, ο οποίος κήρυξε την επίσημη έναρξή της: *«Η πολιτιστική κληρονομιά βρίσκεται στον πυρήνα του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Καθορίζει ποιο είμαστε και δημιουργεί μια αίσθηση κοινής ταυτότητας. Η πολιτιστική κληρονομιά δεν συναποτελείται μόνον από τη λογοτεχνία, την τέχνη και αντικείμενα, αλλά και από τις χειροτεχνικές δεξιότητες που μαθαίνουμε, τις ιστορίες που αφηγούμαστε, τα τρόφιμα που καταναλώνουμε και τις ταινίες που βλέπουμε. Πρέπει να διαφυλάξουμε και να προστατεύσουμε την πολιτιστική κληρονομιά μας για τις επόμενες γενεές (...). Μας δίνει τη δυνατότητα να κατανοήσουμε το παρελθόν και να οικοδομήσουμε το μέλλον μας».*¹

Διανύουμε δύσκολη εποχή

Η εποχή που διανύουμε φέρνει και πάλι στην επιφάνεια τις σκληρές ανταγωνιστικές αντιθέσεις του κόσμου! Ισχυρά συμφέροντα κρατών αποσταθεροποιούν τις αρχές της πολιτικής συνεννόησης, του διεθνούς δικαίου, του ανθρωπισμού και του πολιτισμού και απειλούν για μια ακόμη φορά να ρίξουν τον κόσμο σε επικίνδυνες ατραπούς. Τοπικοί και περιφερειακοί πόλεμοι ξεσπούν, μεγάλες δυνάμεις αντιπαρατίθενται επικίνδυνα και η ειρήνη απειλείται.

Η κατάσταση οξύνθηκε με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, της κρίσης χρεών, της ανεργίας, του κράτους πρόνοιας και των σκληρών πολιτικών αντιμετώπισης, που όξυναν τις εσωτερικές πολιτικές και οικονομικές αντιθέσεις και συγκρούσεις, αποδυναμώνοντας την επίδραση των ευρωπαϊκών οραμάτων στην καθημερινή ζωή.

Όπλο για να υπερασπίσουμε τον κόσμο μας από νέες περιπέτειες, μπορούν ν' αποτελέσουν οι αρχές του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, όπως εξελίχθηκαν και ολοκληρώθηκαν στην εποχή μας. Συνδυάζοντάς τες με τις αρχές της αλληλεγγύης, του κράτους πρόνοιας, της οικονομικής δικαιοσύνης και της πολιτικής σταθερότητας, μπορούμε ν' αναδείξουμε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό σε οδηγό πολιτικής και σε καταλύτη των αντιθέσεων λαών, τάξεων και κρατών, ώστε να μην ξαναγίνουν η Ευρώπη και ο κόσμος πεδίο ανθρωπιστικών καταστροφών και συμφορών.

Πώς όμως θ' αναδείξουμε τις αρχές του ευρωπαϊκού πολιτισμού σε καταλύτη των αντιθέσεων του κόσμου και σε όπλο περιφρούρησης του υψηλού επιπέδου ζωής που κατακτήσαμε, ύστερα από τις περιπέτειες των προηγούμενων αιώνων;

Οι βάσεις του σύγχρονου πολιτισμικού επιπέδου²

Η Ένωση, έχοντας επίγνωση της πνευματικής και ηθικής κληρονομιάς της, εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης εδράζεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Αυτές οι ισχυρές αρχές της Ε.Ε., οι οποίες μεταφράστηκαν σταδιακά σε ένα υψηλό επίπεδο πολιτισμού στη βάση των κατακτήσεων της υλικής και πνευματικής ζωής, μπορούν και πάλι να αναδειχτούν σε οδηγό καλής πολιτικής πρακτικής. Το θέμα είναι ότι όλα αυτά, ούτε αυτονόητα είναι για όλους, ούτε γίνονται αυτόματα!

Καθώς βλέπουμε στο παρελθόν και διαπιστώνουμε ότι οι σημερινές κατακτήσεις είναι αποτέλεσμα σκληρών αγώνων και θυσιών, καταλαβαίνουμε ότι **στον κόσμο αυτό τίποτα δεν χαρίζεται!** Έτσι, είμαστε αναγκασμένοι κι εμείς και οι επερχόμενες γενιές, να δώσουμε τους δικούς μας αγώνες για να γίνουν οι αρχές πράξη και ο κόσμος καλύτερος!

Από που ξεκινάμε;

Γνωρίζουμε ότι ηΕ.Ε.συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη των κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης, καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών - μελών της. Επιδιώκει να προαγάγει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη και εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, καθώς και την ελευθερία εγκατάστασης.

Με βάση αυτά,δίνουμε τη δική μας μάχη, έχοντας πάντα υπόψη τις εξελίξεις στον κόσμο, στην κοινωνία και στα επιστημονικοτεχνικά επιτεύγματα της σύγχρονης εποχής.Αυτό ισχύει διπλά για την Ελλάδα, τόσο γιατί έχει συνεισφέρει τα μέγιστα στον ευρωπαϊκό πολιτισμό με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό της, όσο και γιατί με τις μετέπειτα περιπέτειες, ακόμη και τις πρόσφατες με την οικονομική κρίση, περάσαμε σε φάση πολιτιστικής υστέρησης.

Οι αρχές μας

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης³ καθορίζει με λεπτομέρεια σειρά δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών κοινά για όλους. Είναι η συνοψιση των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών κατακτήσεων των ευρωπαϊκών λαών. Κατακτήσεις που ξεκινούν από την αρχαία ελληνική κληρονομιά και περνώντας μέσα από τις συμπληγάδες της ιστορίας, αναδείχθηκαν σήμερα σε εγγυήσεις ενός σπουδαίου επιπέδου ζωής. Αυτά τα δικαιώματα, οφείλουμε όλοι μας να διαφυλάξουμε και να ταδιευρύνουμε!

Ορισμένα βασικά δικαιώματα – κατακτήσεις, όπως διατυπώθηκαν στον Χάρτη, παραθέτουμε παρακάτω. Τα δικαιώματα αυτά, όπως και όλος ο Χάρτης, είναι αποτύπωση του πολιτιστικού κεκτημένου στην καθημερινή ζωή της Ένωσης:

- Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται
- Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή
- Κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί στην ποινή του θανάτου, ούτε να εκτελεσθεί

- Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης
- Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας
- Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια
- Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής
- Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας
- Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης
- Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι
- Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης
- Δικαίωμα εκπαίδευσης
- Ελευθερία του επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία
- Επιχειρηματική ελευθερία
- Δικαίωμα ασύλου
- Ισότητα έναντι του νόμου
- Απαγόρευση διακρίσεων
- Ισότητα γυναικών και ανδρών
- Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης
- Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων
- Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία
- Εξασφάλιση της νομικής, οικονομικής και κοινωνικής προστασίας της οικογένειας
- Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή
- Προστασία της υγείας
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- Δικαίωμα χρηστής διοίκησης *επίκαιρο θέμα*
- Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης
- Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής
- Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου
- Τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα της υπεράσπισης.

Τα παραπάνω δικαιώματα συμπυκνώνονται στις παρακάτω Αξίες - Στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης:⁴

- να προάγει την ειρήνη, τις αξίες της καθώς και την ευημερία των πολιτών της
- να προσφέρει ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη, χωρίς την ύπαρξη εσωτερικών συνόρων
- να προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη, με βάση την ισόρροπη οικονομική μεγέθυνση και την σταθερότητα των τιμών, μια ανταγωνιστική οικονομία της αγοράς με πλήρη απασχόληση και κοινωνική πρόοδο, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος
- να αγωνίζεται κατά του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων
- να προωθεί την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο
- να ενισχύει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή καθώς και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών
- να σέβεται την πλούσια πολιτιστική και γλωσσική της πολυμορφία
- να δημιουργήσει μια οικονομική και νομισματική ένωση με νόμισμα το ευρώ.

Εκτός των άλλων, τα ζητήματα της απειλής και της απώλειας του ευρωπαϊκού πολιτισμού και της νόθευσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας από την αμερικανική πολιτισμική εισβολή στη Γηραιά Ήπειρο, αποτέλεσαν βασική αιτία ανάληψης δράσεων για τα περισσότερα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵.

Υστερούμε στην στήριξη του πολιτισμικού επιπέδου⁶

Συγκριτικά με το μέσο όρο δαπανών για «αναψυχή, πολιτισμό και θρησκεία» της Ε.Ε., η Ελλάδα βρίσκεται σε υστέρηση. Οι δαπάνες της Ε.Ε. των 28, το 2015, ανέρχονταν περίπου στα 153 δις. €, ποσό που αντιστοιχεί στο 1,0% του ΑΕΠ της Ε.Ε. Όπως αναφέρεται από τη Eurostat, το ποσό αυτό είναι πολύ χαμηλότερο από τη δαπάνη σε άλλους βασικούς κοινωνικούς τομείς.

Το 2015, ο λόγος προς το ΑΕΠ των δημόσιων δαπανών για «αναγυχή, πολιτισμό και θρησκεία» ποικίλλει μεταξύ των κρατών- μελών της Ε.Ε. Η Ιρλανδία (0,6%), η Ελλάδα, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (0,7%) δαπάνησαν τα λιγότερα, ενώ η Ουγγαρία (2,1%) και η Εσθονία (2,0%) ξόδεψαν τα περισσότερα.

Σε απόλυτα ποσά, η μέση δαπάνη ανά κάτοικο, στην Ε.Ε., ήταν 299 €. Δαπάνη άνω των 800 ευρώ ανά κάτοικο καταγράφηκε στο Λουξεμβούργο (1.068 €) και στη Δανία (843 €). Στο αντίθετο άκρο, δαπάνες κάτω από 150 € ανά κάτοικο είχαν η Ρουμανία (97 €), η Βουλγαρία (106 €), η Ελλάδα (113 €), η Λιθουανία (120 €), η Πολωνία (126 €) και η Σλοβακία (149 €).

Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία⁷

Στοιχείο ισχυρής αντανάκλασης των πολιτισμικών αξιών στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι η δέσμευσή της να βοηθά τα θύματα ανθρωπογενών και φυσικών καταστροφών σε ολόκληρο τον κόσμο. Συνδράμει πάνω από 120 **εκατομμύρια** άτομα κάθε χρόνο. Από κοινού με τα κράτη - μέλη της, η Ε.Ε. είναι ο μεγαλύτερος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας παγκοσμίως. Ωστόσο, η βοήθεια αυτή πρέπει να αυξηθεί γιατί ισοδυναμεί με λιγότερο από το 1% του ετήσιου προϋπολογισμού της – δηλ., με μόλις 2 ευρώ ανά πολίτη!

Η Συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει τη νομική βάση για τη βοήθεια. Στόχος είναι η στήριξη ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, θρησκείας, φύλου ή εθνοτικής καταγωγής.

Ένα σπουδαίο καθήκον μας

Να εξαλείψουμε τις "γκρίζες σελίδες" από τον πολιτισμό μας

Από την αυγή του Διαφωτισμού και του σύγχρονου Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, εξελίσσονταν, στον αντίποδά του, και οι παραβιάσεις των αρχών και αξιών που εδραιώνονταν. Πρόκειται για τις "γκρίζες σελίδες" του πολιτισμού μας. Οι παραβιάσεις αυτές ξεκινούσαν ως υπόλειμμα της

σκοτεινής εποχής του Μεσαίωνα και της Ιεράς Εξέτασης και, περνώντας μέσα από την αποικιοκρατία, το δουλεμπόριο, τους μεγάλους καταστροφικούς πολέμους του 20^{ου} αιώνα με τα φρικτά μαζικά εγκλήματα, φτάνουν μέχρι και στις μέρες μας.

Σε όλη αυτή την πορεία αιώνων, διαστρέφονταν, κατά κανόνα από τις εξουσίες, οι αξίες του πολιτισμού και μετατρέπονταν στο αντίθετό τους.

Δεν ξέρουμε πού να χωρέσουμε στον 21^ο αιώνα, τους αιματηρούς πολέμους γύρω μας, εντός κι εκτός Ευρώπης, τον βομβαρδισμό, κατοχή και διάλυση λαών και κρατών, την αναβίωση του φασιστικού φαινομένου στην Ευρώπη, την βίαιη συρρίκνωση του Κράτους Πρόνοιας, των κοινωνικών - εργασιακών δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών, με επίκληση την κρίση και την τρομοκρατία.

Δεν ξέρουμε πού να χωρέσουμε την επιστήμη που παράγει συνεχώς νέα όπλα μαζικής καταστροφής και τις δήθεν επιστημονικές θεωρίες μίσους μεταξύ λαών, θρησκειών, πληθυσμιακών ομάδων και πολιτικών εξουσιών.

Δεν ξέρουμε πού να χωρέσουμε την απάνθρωπη ανισοκατανομή του παγκόσμιου πλούτου που έφτασε, το 1% του πληθυσμού της Γης να ελέγχει περισσότερο πλούτο από το 99%!

Δεν ξέρουμε πού να χωρέσουμε την διάχυση της παρακμής, της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών και της διαφθοράς σε όλα τα στρώματα της κοινωνίας.

Χρειάζονται μεγάλοι δημοκρατικοί και κοινωνικοί αγώνες για να εξαλείψουμε από τον πολιτισμό μας αυτές τις γκρίζες σελίδες. **Και αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο!**

Η επιβεβαίωση της κρίσης αξιών έρχεται από το ίδιο το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, με την φράση του Πατριάρχη Βαρθολομαίου, ο οποίος μπροστά στα αποτελέσματα των πολέμων και στο δράμα των προσφύγων που πνίγονταν στη θάλασσα προσπαθώντας να σώσουν τη ζωή τους, τόνισε: **"Στο Αιγαίο δοκιμάζονται σήμερα οι**

ανθρωπιστικές αρχές του ευρωπαϊκού πολιτισμού"⁸. Όπως τόνισε εμφαντικά «*Εις το Αιγαίον Πέλαγος των μεταναστών και των προσφύγων δοκιμάζονται όμως σήμερα οι ανθρωπιστικά αρχαί του ευρωπαϊκού πολιτισμού, τα δικαιώματα του ανθρώπου, αλλά και η χριστιανική αγάπη προς τον πάσχοντα συνάνθρωπον*».

Οι αξίες και το μέλλον⁹

Τα παρακάτω κείμενα από σχετική εργασία της κ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΛΑΝΤΟΥ, με εκφράζει απόλυτα:

"...Ουδείς αμφισβητεί ότι η πορεία προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση δεν στηρίχθηκε μόνο στα υλικά αγαθά, ούτε εμπνεύστηκε μόνο από αυτά. Είναι συνεπώς εύλογο πως, και στην σημερινή κρίσιμη καμπή, το ενδιαφέρον των πολιτών για την ευρωπαϊκή ιδέα και η ταύτισή τους με αυτήν, δεν μπορεί να αναβιώσει μόνο με επισφαλείς οικονομικές προσδοκίες, χωρίς αξιολογικό προσανατολισμό. Έχουμε ανάγκη του συνδετικού κρίκου που θα αγγίξει τον κάθε πολίτη και θα τον φέρει κοντά στον απρόσωπο, ουσιαστικά άγνωστο για τους πολλούς, κινητήριο μηχανισμό των Βρυξελλών. Το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης, χωρίς νικητές και ηττημένους, χωρίς αποκλεισμούς, ανισότητες και διακρίσεις, αυτό που καθοδήγησε τους εμπνευστές της, μπορεί να ξαναβρεί τις ρίζες του σε ηθικές αξίες που δεν αποτιμώνται με οικονομικούς δείκτες, ούτε διαπνέονται από ψυχρή λογική και ωφελιμιστικές εκτιμήσεις. Τέτοιος τομέας με ανθρωπιστική διάσταση, με συμβολικής σημασίας δοξασίες, παραδόσεις και αρχές που αγγίζουν τον άνθρωπο, είναι αυτός του Πολιτισμού, καταλύτης που στήριζε την ευρωπαϊκή πορεία από τα βάθη του χρόνου. Ενθαρρυντική η ομολογία του Jean Monnet πως, αν μπορούσε να ξεκινήσει εκ νέου την Ευρώπη, θα ξεκινούσε από τον Πολιτισμό..."

Το παραπάνω απόσπασμα δείχνει και την αξία του πολιτισμού για το μέλλον της Ευρώπης. Ωστόσο, κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι πολιτισμός χωρίς βάση υλικής ευημερίας και ανάπτυξης, δεν μπορεί να είναι βιώσιμος. Το θέμα είναι ο πολιτισμός ναμπολιάζει τους βασικούς στόχους υλικής ανάπτυξης.

Εστιάζουμε σε ορισμένους στόχους της ατζέντας «*Ευρώπη 2020*» που εμπεριέχουν στοιχεία πολιτισμού.

- «*Έξυπνη ανάπτυξη*» της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία
- «*Βιώσιμη ανάπτυξη*», προώθηση μιας πιο αποδοτικής και ανταγωνιστικής πράσινης οικονομίας που θα συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων
- «*Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς*», με απόκτηση νέων δεξιοτήτων, καλλιέργεια της δημιουργικότητας και προσφορά θέσεων απασχόλησης, για την εδραίωση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

Η Ε.Ε. προσβλέπει να γίνει η δυναμικότερη οικονομία της γνώσης στον κόσμο, ανάγοντας σε βασική προτεραιότητα την ανάπτυξη της καινοτόμου δράσης, μέσω της έρευνας (ως πηγής νέων γνώσεων), της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με κλειδί τις δεξιότητες.

Το Έτος θα έχει προϋπολογισμό 8 εκατ. ευρώ, μέρος του οποίου αφορά σε μια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που ξεκίνησε στο πλαίσιο του προγράμματος Creative Europe για τη χρηματοδότηση έργων διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, τομέας στον οποίο το ΕΚΤ(Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης) έχει ενεργό ρόλο, καθώς αναδεικνύει την ψηφιακή κληρονομιά μέσω σύγχρονων τεχνολογιών και υποδομών και διασφαλίζει στο διηνεκές το αποτέλεσμα μεγάλων έργων ψηφιοποίησης που χρηματοδοτούνται με δημόσιους, αλλά και ιδιωτικούς πόρους, προς όφελος της ευρύτερης κοινότητας.

Επιπλέον, το Έτος θα επωφεληθεί από πολυάριθμες πρωτοβουλίες και έργα που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα Ορίζοντας 2020, Natura 2000, Ευρώπη για τους πολίτες, Erasmus+, COSME (Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για τις ΜμΕ) και τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία και ταμεία επενδύσεων.

Υπάρχουν όμως και οι κίνδυνοι...*"Η ενδυνάμωση της πολιτιστικής διάστασης στα ευρωπαϊκά δρώμενα, επιβάλλεται στις παρούσες συγκυρίες και για καθαρά πολιτικούς λόγους. Η κρίση δεν συνιστά μεμονωμένο οικονομικό φαινόμενο. Αποτελεί, πολύ*

περισσότερο, κρίση αξιών, αντιλήψεων, θεσμών και λειτουργίας της Ένωσης ως συνόλου, αλλά και της κοινωνίας των πολιτών κάθε Κράτους - Μέλους. Ένα δυσλειτουργικό, εύθραυστο σύνολο των 28 μπορεί εύκολα να οδηγηθεί σε αστάθεια, εξασθένηση ή και αποσάθρωση των εκφάνσεων του κοινοτικού κεκτημένου, σε φθίνουσα επιρροή στη διεθνή οικονομική και κοινωνική σφαίρα, με πολλαπλές γεωπολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, επιζήμιες για το σύνολο, αλλά και για κάθε Κράτος - Μέλος.

Αυτό που σήμερα απαιτείται περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι η διαμόρφωση κοινής αντίληψης και δράσης με αρχές που εγγυώνται την αλληλεγγύη και μπορούν να οδηγήσουν εκ νέου σε σταθερότητα και ευημερία".¹⁰

Όπως είπε ο Γιόσκα Φίσερ, πρώην αντικαγκελάριος και Υπουργός Εξωτερικών στην κυβέρνηση Γκέρχαρντ Σρέντερ, «...*Η Ευρώπη χρειάζεται μεν ένα νέο αφήγημα, αλλά αυτό δεν μπορεί να προκύψει από μεμονωμένους πολίτες ή ηγέτες. Η Ενωμένη Ευρώπη προέκυψε από τις στάχτες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν δηλαδή το αποτέλεσμα μιας τρομερής εμπειρίας και τα τραύματα που προκάλεσε, δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα μιας πρωτοβουλίας ορισμένων μόνον ανθρώπων. Ήταν η επιλογή ανάμεσα στον πόλεμο και την ειρήνη μεταξύ των κρατών. Απαιτείται λοιπόν και η συμμετοχή των πολιτών, όχι μόνον των κρατών-μελών για να προχωρήσει. Οι ίδιοι οι Ευρωπαίοι πρέπει να γίνουν ενεργά μέτοχοι του μεγαλύτερου ειρηνικού εγχειρήματος στην ιστορία της ηπείρου μας, να ενώσουν τις δυνάμεις τους σε όλους τους τομείς της οικονομίας, της επιστήμης, της έρευνας για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν και να διαπρέψουν...».*

Και κλείνοντας, ο πολιτισμός δεν είναι μόνο το εύρημα, είναι οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις και η διάδοσή του, είναι ο συνδυασμός με το Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Και όπως είπε ο Μαχάτμα ΓΚΑΝΤΙ

«Η δύναμη δεν έρχεται μέσα από τη νίκη. Ο αγώνας μετράει και δίνει τη δύναμη. Μην εγκαταλείπεις. Αυτό είναι δύναμη»!

Σε συνδυασμό με τη ρήση του Καζαντζάκη στην “Ασκητική”:

“Να πιστεύεις ότι μόνος σου έχεις την ευθύνη να σώσεις τον κόσμο, σαν ο κόσμος να εξαρτάται από σένα”.

(*) *Αιμιλία Λυμπεράκη –Besson*

- Σύμβουλος εκπαίδευσης Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων
- Εμπειρογνώμονας νέου management διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού και Ευρωπαϊκών Πολιτικών, ΕΚΔΔΑ
- Μέλος του Μητρώου Εκπαιδευτών, ΕΟΠΠΕΠ
- Εμπειρογνώμονας Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+, ΙΚΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

¹Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018
/greece/file/2017politistikiklironomia.jpg_el2017_politistiki_klironomia.jpg
https://ec.europa.eu/greece/NEWS/20170712_ETOS_POLITISMOU_2018_el

²Η πολιτιστική κληρονομιά εκδηλώνεται με διάφορες μορφές:
-υλική – για παράδειγμα, κτίρια, μνημεία, τεχνουργήματα, ρούχα, έργα τέχνης, βιβλία, μηχανές, ιστορικές πόλεις, αρχαιολογικοί χώροι.
-άυλη – πρακτικές, παραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις, δεξιότητες, καθώς και σχετικά μέσα, αντικείμενα και πολιτιστικοί χώροι, στα οποία αποδίδουμε αξία. Συμπεριλαμβάνονται η γλώσσα και οι προφορικές παραδόσεις, οι τέχνες του θεάματος, οι κοινωνικές πρακτικές και η παραδοσιακή χειροτεχνία.
-φυσική – τοπία, γλωρίδα και πανίδα, ψηφιακή – πόροι που έχουν δημιουργηθεί σε ψηφιακή μορφή (για παράδειγμα, ψηφιακή τέχνη ή κινούμενα σχέδια) ή που έχουν ψηφιοποιηθεί για να διατηρηθούν (συμπεριλαμβανομένων κειμένων, εικόνων, βίντεο και αρχείων).

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EL>

³Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EL>

⁴Αξίες Στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_el

⁵**Αντώνιος Βλάσσης: ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Ή ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ**

Απόπειρα αποτίμησης και αποκρυστάλλωσης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πάνω στο πολιτισμό, Σελ. 1

⁶**Στο 1% του ΑΕΠ της ΕΕ οι δαπάνες για Πολιτισμό και αναψυχή**

<http://www.newsbomb.gr/oikonomia/story/813175/sto-1-toy-aep-tis-ee-oi-dapanes-gia-politismo-kai-anapsyxi>

⁷ **Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία**

https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el

⁸ **Πατριάρχη Βαρθολομαίος: "Στο Αιγαίο δοκιμάζονται σήμερα οι ανθρωπιστικές αρχές του ευρωπαϊκού πολιτισμού"**

https://www.huffingtonpost.gr/entry/vartholomaios-sto-aiyaio-ton-metanaston-dokimazontai-semera-oi-anthropistik-es-arches-toe-ee-ro-paikoe-politismoe-gr_5aa433ebe4b086698a9e37c4

⁹Κείμενο από την εργασία: **ΕΥΡΩΠΗ 2020: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ (Ιανουάριος 2011)**, της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΛΑΝΤΟΥ (Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος)

<https://nomosphysics.org.gr/12217/euro-pi-2020-o-politismos-os-paragon-stiriksis-tis-koinis-euro-paikis-poreias-ianouarios-2011/>

¹⁰ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΒΛΑΝΤΟΥ, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος

ΕΥΡΩΠΗ 2020: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ (Ιανουάριος 2011)

<https://nomosphysics.org.gr/12217/euro-pi-2020-o-politismos-os-paragon-stiriksis-tis-koinis-euro-paikis-poreias-ianouarios-2011/>